

הערות בעניני ספירת העומר - שיעור 510

I. לספור ספירת העומר מפלג המנחה ולמעלה כמו שמתפללים מעריב בערב שבת מפלג המנחה ואומרים ק"ש וברכותיה ולא חייש לברכה לבטלה ולא חייש שישכח לאומרה ועיין בבה"ל (תפ"ט ד"ה מצעוד יוס) דדעת הלבוש והא"ר והח"י והמאמ"ר והנה"ש דיש מקומות שנהגו להקל בזה משום שהיו רגילין להתפלל מעריב גם בחול קודם חשיכה וחששו שאם לא יספרו אז בציבור לא יספרו בביתם ומתבטל עיקר תורת ספירה ומ"מ כשיגיע לילה יברך ויספור ואינו ברכה לבטלה דספירה קמייטא לאו כלום הוא מעיקר דינא מ"מ מאי שנא מברכת ק"ש שמברכין אחר הפלג קודם השקיעה ויש לתרץ דברכת ק"ש הוא חלק מן התפלה ולא ברכה על הק"ש כהרשב"א משא"כ הברכה על העומר הוא ברכה על המצוה וצריך לילה ואינו לעיכובה ואיברא מברכין על נר חנוכה מפלג המנחה (תרט"ז - ג במ"ב) ויש אומרים דבנר חנוכה הברכה הוא חלק מן המצוה משא"כ בספירה (חכם צבי ויעב"ץ)

II. אמנם דעת הגר"א (תפ"ט - ג) דבספירה בבין השמשות יוצאין בדיעבד כיון שהוא ספיקא דרבנן דלא כהרמב"ם והא דמברך אח"כ סבירא ליה שהברכה מעכב ולכן אף שיצא ידי ספירה מ"מ חייב עוד לברך כמו שקוראין ק"ש בזמנה ואח"כ קוראין ק"ש עם הברכות לאחר הזמן דצריך לצאת ג"כ החיוב ברכה וצע"ג היאך יברך ברכת ספירת העומר אם כבר יצא קודם ידי המצוה ועיין במועדים וזמנים (ז - י"ל) שמחדש להגר"א שבמצות עשה אף שיצא חיובו אי עביד עוד פעם מקיים בזה מצוה קיומית כמו בכזית מצה וכמו בנטילת לולב ותקיעת שופר וקריאת שמע ולכן אם לא בירך פעם ראשונה בכיהשמ"ש אפילו כבר יצא המצוה מ"מ יכול לספור עוד בברכה וזה חידוש גדול מ"מ על הספירה בלא ברכה אפשר דכדאי לספור כמה פעמים

III. אין מברכין שהחיינו על ספירת העומר משום שאין בה מעשה והנאה ושמחה בדבר (באר היטב ה) ואדרבה היא זכר לחורבן

IV. הא דמברכין על ספירה זו ולא על ספירת ז' נקיים עיין בשו"ת הרדב"ז (ב - כ"ז) שאינו מצוה הכרחית אם לא רצתה להזקק לבעלה ועיין בפרי חדש שהקשה משחיטה דאי בעי לא שחיט והשו"ת יביע אומר (י"ד ח - כ"ח - ו) מתרץ דאולי משום שבספירת נדה יש שני חסרונות (כ שמא תראה ותסתור ל) ועוד שהוא רק הכשר מצוה

V. אם נשים מברכות על ספירת העומר עיין בשיעור 150 (IV)

VI. קטן שנעשה בר מצוה בימי הספירה נסתפק בזה המנחת חינוך (מצוה ש"ו) (כ) עיין במג"א (רס"ז) בשם רבינו טוביה מווינא כיון דיוצא קידוש שהוא דאורייתא בזמן שהוא רק מדרבנן ה"ה קטן שהגדיל יברך מספק ספקא דשמא ההלכה כרב האי גאון דכל יום מצוה בפני עצמו ואת"ל דמצוה אחת כהבה"ג שמא ההלכה כרבינו טוביה (ל) ועוד כיון שהוא רק זכר בעלמא כל שלא חסר בגוף ספירת הקטן יכול לברך דאע"פ שאינו מצווה ועושה מיקרי שפיר תמימות וכן פסק רוב הפוסקים (סספ"ט ספירת העומר זף ל"ח) וכ"כ הערוך השלחן (תפ"ט - ה) (ט) ועוד כיון שהמ"ב לא נזכר הענין מסתברא לומר דמותר לברך

VII. ל"ג בעומר שחל ביום ראשון כשנה זו אם מותר להסתפר ערב שבת - עיין בספר בין פסח לשבועות (דף רמ"ח) שהביא ראיה להתיר שהתיר מהר"ם כשאירע יום ל' בשבת לרחוץ ביום ו' כיון דליכא אלא מנהג בעלמא וכן פסק הרמ"א (תל"ג - ז) וכ"כ הערוך השלחן (תל"ג - ו) וחיי אדם (קל"ח - ה"ב) וקיצור שלחן ערוך (ק"כ - ו) ועיין בתורה והוראה (חוצות 3 - תשל"ג) שכתבו בשם רב משה דאין מכבוד השבת לספר לכבוד ל"ג בעומר ואין מסתפרים בעש"ק לכבוד השבת שקדושתה יתירה מל"ג בעומר ועיין בשו"ת רבבות אפרים (ה - של"ח) דמי שלא הסתפר ביום הששי אינו נקרא מזלזל בכבוד השבת כי דעת המהר"ל לאסור ביום ו' ועוד כתב אם אינו יכול לספר ביום ו' יכול לספר ביום ה' לכבוד שבת וכל זה רק להאשכנזים המסתפרים בל"ג בעומר ולא להספרדים וע"ע באר היטב (י)

VIII. ריקודין ומחולות ומוזיק בימים אלו

(א) יש להחמיר גם לקטנים שהגיעו לחינוך שלא לשמוע מוזיקה מאחר שאבילות דרבים הוא (אג"מ ד - כ"ח - ז) משמע דלשאינו הגיע לחינוך כגון בגן של תינוקות אין להחמיר

(ב) נישואין שנעשה בערב ר"ח אייר או בל"ג בעומר מותר לעשות שבע ברכות בכלי זמר בשבעה ימי המשתה שהם עוד בימי האבילות והכל מותרים לילך שם שכיון שמותר לחתן ולכלה מותר לכל (אג"מ ח - ק"ט ד"ה וסנה) שאם קפץ וכנס אין עונשין אותו (שו"ע תל"ג - ה) ועיין באג"מ (3 - 5"ה ד"ה צדצר הריקודין)

- (ג) **אסור ללמוד או ללמד בכלי זמר** אם הוא רק להנאתו ואם הוא לפרנסתו מותר (אג"מ ג - פ"ז) וגם כשהוא בכיתו לכדו ואינו גורם לשמחה אסור (אג"מ י"ד - ז - קל"ז) אף שלא מפורש בפוסקים הקדמונים דמוזיק אסור מ"מ ק"ו הוא מריקוד ואסור לפרוץ גדר שהרי הוא כנדר והוי כאיסור דאורייתא (מנחת יצחק ב - קי"ח)
- (ד) **שירה בפה על הווארט של חתן וכלה מותר** (ספר בין פסח לשבועות בשם רש"ז אורבך)
- (ה) **עיין במג"א** (ת"ג - סק"ח) שכתב דנראה לי דבשידוכים אסור לעשות ריקודין ומחולות (ועיין במג"א תקנ"ח - סק"ח) ועיין במ"ב (ת"ג - סק"ג) דנהגו שלא לעשות ריקודין ומחולות של מצוה וכ"ש של רשות וריקוד הוא אם אחד או שנים רוקדים ומחול שרוקדים אנשים רבים ע"י סיבוב (בין פסח לשבועות דף פ"ד בשם הגרש"ז אויערבאך) ומוזיק אסור אף שלא הוה מפורש בפוסקים הקדמונים משום שק"ו הוא מריקוד ומחול (ערוך השלחן ת"ג - ז)
- (ו) **אמנם היש"ש** (ז"ק פ"ז - סימן ל"ז) כתב שסעודת בר מצוה הוא סעודת מצוה כיום שנכנס לחופה וכ"כ השיורי כנסת הגדולה (תקנ"ח) שמותר להביא מנגנים בכלי שיר ביום המילה כ"כ השו"ת יחיה דעת (ו - ל"ד דף קע"ט) דלמילה ולפדיון הבן ולבר מצוה מותר ועיין באג"מ (ח - קי"ט וחלק ז - ז"ה) דלא משמע כן ועיין בשו"ת קרן לדוד (קי"ט) דמותר גם שבע ברכות בימי הספירה בריקודים (אג"מ ז - ז"ה) וכ"כ השו"ת משנה הלכות (ו - ק"ט) דשבעת ימי המשתה דוחה איסור זה שאינו אלא ממנהגא
- (ז) **שמיעת שירה וניגונים המוקלטים בטייפ** אסור (יחיה דעת ו - ל"ד ואג"מ ח - קס"ו) וע"ע בשו"ת חלקת יעקב (ס"ז - ח"ת ז) שיש סברה גדולה להתיר הואיל ובשעה שגזרו לאסור הזמר לא היו כלים אלה בעולם ולא חלה עליהם גזירת חז"ל ורב ש.ז. ברוין היה מסופק בדבר
- (ח) **מותר אדם אחד לשיר בפה** בכל ענין ובפרט בדרך לימודו לעורר המחשבה כי בדרך כלל שירת אדם יחידי עשוי להפיג עצבונו ואין גורם לצאת לריקודים (פסקי תשובות ת"ג - ח"ת 36)
- (ט) **לשמוע למוזיק שלא בכוונה** (כמו telephone, store, car)
1. **עיין בשערים מצויינים בהלכה** שהביא השלטי גבורים (פסקים ו) דאם שומע הכומרים שהם מנגנים לע"ז אם אינו מתכוין ליהנות ואינו צריך לה מותר ולא גרע נידן דידן מזה שכל שאינו נותן דעתו על זה מותר
 2. **השו"ת הר צבי** (צסוף קכ"ח) כתב דהעיקר שלא ישב האכל בתוך המסובים בהחופה אבל להכנס במקום שיש קול זמרה מותר שאינו נותן דעתו על הכלי זמר ועיין בשו"ע (י"ד ע"ה) - דמשמע דאין אסור לאבל לשמוע הכלי זמר בחופה כ"כ השו"ת שבט הלוי (ז - רי"ג)
- (י) **music to awake or put to sleep - classical** שמעתי מרב פנחס שיינבערג שאין איסור בדבר שאין זה מוזיק של שמחה שאסר חז"ל ואולי משום שאין מביא לידי ריקודים ומחולות
- (יא) **music containing words** שמעתי מרב ש.ז. ברוין שאין איסור בדבר משום שלא נהוג איסור בזה בזמן המנהג ואולי גם הטייפ מותר וצ"ע
- (יב) **music for aerobics** טוב שלא לשמוע בימי הספירה
- (יג) **dancing classes** הריקודים שהנשים עושים בכל ימות השנה אסור לעשות בימי הספירה וגם אסור לעשות בפרהסיא כמו בחתונה כל השנה (כך שמעתי מרב מנשה קליין)
- (יד) **עיין באג"מ** (ח - קי"ט) (וחלק ז - ז"ה) שהאיסור הוא רק על החתן וכלה לבד וכשהן מותרין ליכא ממילא שום איסור על המסדר קידושין והקרואים. ומשמע שאף בעבר ונשא שרשאין הקרואים לשמוח עמו דהא איתא בשו"ע (סעיף ח) שאם קפץ וכנס שאין עונשין אותו ואם יהיה אסור לילך אל הסעודות ולשמחו אין לך עונש גדול מזה. ממילא האיסור לשמוע מוזיק בספירה אינו כאבילות ורק איסור על שמיעת מוזיק האסורה ולא מוזיק הנעשה בהיתר וגם משמע שהוא איסור שהוא טפל לנישואין ואיסור קל.
- (טו) **אמר לי רב דוד פיינשטיין** דיכול לילך למקום שמנגנים כגון בר מצוה ווראט או anniversary party אם צריך להיות שם. אם המוזיק נעשה בהיתר ולא דוקא לנישואין וכן שמעתי מרב דוד Steiwurtzel ז"ל וע"ע באג"מ (ז - ז"ה) לענין תספורת לנישואין וברית מילה
- (טז) **אם החופה ביום** ל"ג בעומר והסעודה בליל ל"ד עיין באג"מ אה"ע (ח - ז"ה) שרשאין לעשות אף בכלי שיר כדרך כל חתונות מאחר שנתחייבו בשמחה ובריקודים
- (יז) **סעודה בלא ריקודים** עיין באג"מ אה"ע (ח - ז"ה) דאפשר דאין דברים אלו בכלל המנהג דאבילות בימי הספירה אך מסתברא אולי יש להחמיר כיון שהוא ענין שמחה אבל סעודת מצוה מותר ואולי אכילת עראי בלא סעודה יש להתיר אפילו בלא מצוה
- (יח) **בני אשכנז להיות בשמחת בר מצוה של ספרדי** בכלי זמר אפשר יש להתיר (אג"מ ח - קי"ט)